

CUPRINS

<i>Prefață</i>	7
I. Programul de studii masterale <i>Modernitatea limbii și literaturii române în secolele al XIX-lea – al XXI-lea</i> <i>(Coordonator de program și de disertații:</i> <i>conf. univ. dr. Luiza Marinescu)</i>	15
1. <i>Ion Creangă la Junimea și Convorbiri literare</i> <i>(Livia CIOBANU-OLARIU)</i>	17
2. <i>Mimesis și autenticitate în opera scriitorului Max Blecher, un postmodernist avant la lettre</i> <i>(Georgeta ISAC- DRAGOMIR)</i>	77
3. <i>Personaje feminine în romanele lui G. Călinescu</i> <i>(Mihaela PETRUȚ)</i>	125
4. <i>Problematika țăranului în romanele lui L. Rebreanu</i> <i>(Rita PETRUȚ)</i>	185
II. Programul de studii masterale <i>Modernitatea în literatura europeană</i> <i>(Coordonator de program : prof. univ. dr. Andreea Lupu)</i>	253
1. <i>Labirintul și Biblioteca. Simboluri fundamentale în Numele trandafirului de U. Eco</i> <i>(Andrada - Cristina DUMITRESCU - coord. prof. univ. dr. Rodica Locusteanu)</i>	255

2. <i>Nivelele intrigilor și retorica limbajului în Codul lui Da Vinci</i> (Mary-Jane RĂDULESCU - coord. prof. univ. dr. Sorin Gădeanu)	303
3. <i>Modernitatea fantasticului la Dino Buzzati</i> (Tiberiu – Viorel TURIANU-coord. prof. univ. dr. Rodica Locusteanu)	345

Prefață

Volumul **Teme, perspective metodologice, interdisciplinaritate în cercetarea masterală** reprezintă o selecție riguroasă de șapte lucrări, dintre cele mai semnificative pentru calitatea și exigențele activității științifice din cadrul studiilor masterale din Facultatea de Litere a Universității *Spiru Haret*.

Disertațiile prezentate în sesiunea din luna iulie 2012 la cele două programe masterale ale facultății (*Modernitatea în literatura europeană și Modernitatea limbii și literaturii române în secolele al XIX-lea – al XXI-lea*), au fost elaborate sub îndrumarea unor cadre didactice valoroase (prof. univ. dr. Rodica Locusteanu, prof. univ. dr. Sorin Gădeanu, conf. univ.dr. Luiza Marinescu).

Diversitatea tematică, multitudinea de perspective / tehnici și metode de abordare a textului, deschiderea spre interdisciplinaritate, afirmarea spiritului critic-interpretativ/investigativ sunt tot atâtea trăsături comune ale studiilor antologate, cultivate programatic în facultatea noastră.

Volumul dorește să sublinieze efortul individual depus de autori, nivelul masteral al demersurilor, iar în subtext reprezintă o invitație la emulație, adresată tuturor studenților de la ambele niveluri de studii academice din facultatea noastră.

Selecția textelor a avut în vedere originalitatea demersului investigativ, contribuția personală în structurarea unui punct de vedere științific, coerența și relevanța demonstrației, rigoarea utilizării conceptelor teoretice, corectitudinea și fluența exprimării. Ea este semnificativă pentru acumulările spectaculoase de teorie / informație istorico-literară și lingvistică și pentru potențialul de cercetare al unui grup de tineri, fără experiență editorială. Din acest punct de vedere coordonatorul a abordat enormul material pus la dispoziție de

îndrumătorii lucrărilor de licență, cu exigența impusă, de fapt, de un volum colectiv de debut.

Volumul de față reflectă principalele axe ale cercetării literare, coordonate de cadrele didactice din facultate: istorie și critică literară (conf. univ. dr. Luiza Marinescu), comparatism și retorica discursului (prof. univ. dr. Sorin Gădeanu), teorie și critică literară cu deschideri comparatiste (prof. univ. dr. Rodica Locusteanu).

Disertațiile selectate în volum se delimitează creator și cu spirit critic de istorism, biografism, expunerea sterilă a conținutului operelor studiate – practici (re)cunoscute în abordările studențești pe astfel de teme. Aceste studii sunt investigații proprii, axate pe obiective științifice clare, anunțate prin titlul lucrărilor și urmărite consecvent pe parcurs.

Coordonate de conf. univ. dr. Luiza Marinescu, disertațiile susținute la examenul final din sesiunea iunie 2012 selectate din cadrul programului de masterat *Modernitatea limbii și literaturii române în secolele al XIX-lea – al XXI-lea* se remarcă prin consistența contribuției personale, care atestă atât deprinderea de a utilizeze și de a valorifica creator informația acumulată în facultatea noastră, cât și utilizarea corectă a tehnicilor / a perspectivelor actuale de investigare a textului literar.

Este vorba despre studii de tip monografic (*Ion Creangă la Junimea și Convorbiri literare*), despre abordări tipologice – axate pe diversitatea și complexitatea personajului romanesc (*Personaje feminine în romanele lui G. Călinescu; Problematika țăranului în romanele lui Liviu Rebreanu*) și despre cercetări analitice (*Mimesis și autenticitate în opera scriitorului Max Blecher – un postmodernist avant la lettre*).

Optând pentru istoria literară ca metodă de cercetare, lucrarea de disertație *Ion Creangă la Junimea și Convorbiri literare*, elaborată de masteranda Livia Ciobanu (Olariu), este de fapt o micromonografie a operei scriitorului, creată în contextual atmosferei spirituale a cercului junimist și promovată, prin publicarea în „Convorbiri literare”.

Realizate pe baza unei minuțioase documentări, primele două capitole ale lucrării evocă imaginea vie a „omului” Creangă și sistemul de relații care l-a propulsat pe modestul dascăl, ieșit din preoție, în cadrul grupării culturale, elitiste și exigente din capitala Moldovei. În această secțiune a disertației, evitând excesele

biografismului, autoarea selectează și trece sumar în revistă secvențele existențiale / de experiență spirituală semnificative. Sunt astfel comentate în acest sens: aprecierea maioreșciană față de scriitorul pedagog, prietenia cu M. Eminescu (Capitolul I), prezența memorabilă și activitatea desfășurată la „Junimea” și publicarea operei în „Convorbiri literare” (Capitolul II).

Pornind de la aceste repere, Capitolul III al lucrării abordează *Universul operei* din perspective și cu ample motivații biografice și estetice legate de contextul junimist. Capitolul IV *I. Creangă – scriitor național și universal* are un caracter practic-ilustrativ explicit. El reunește o consistentă analiză a receptării / impactului operei asupra literaturii române (*Ecouri peste timp ale operei lui I. Creangă*) și sugestii inspirate de valorificare didactică / culturală a operei marelui clasic (prezente mai ales în subcapitolul IV.2. *Simbolistica personajelor lui I. Creangă*).

Masteranda Rita Petruț, în lucrarea *Problematika țăranului în romanele lui Liviu Rebreanu*, asociază istoria literaturii, perspectiva biografică (Cap. I, *Timpul trăirii, timpul mărturisirii*), cu abordarea analitică (Cap. II, *Viață și literatură în creația epică rebreaniană: 1. De la nuvelă la roman; 2. Marile romane; 3. Momentul 1920; Cap. III, Oameni și tipuri*) și cu deschiderile comparatiste (Cap. IV, *Țăranul roman în viziunea unor mari creatori: I. Slavici, M. Sadoveanu, M. Preda*).

Evidentă în întreaga lucrare, contribuția personală a autoarei se concentrează în Capitolul III, *Oameni și tipuri*, care propune atât o tipologie a țăranului rebreanian (*Figuri emblematice*), dar și o nuanțată paralelă la nivelul viziunii și structurării personajelor din romanele *Ion și Răscoala*.

Tot o interesantă abordare a tipologiei personajelor literare propune și lucrarea masterandei Mihaela Petruț, *Personaje feminine în romanele lui George Călinescu*.

Punctul de plecare al tezei îl constituie o argumentată trecere în revistă a caracterului hybrid al viziunii scriitorului, abordată în capitolul *Concepția despre roman*. Capitolul analizează elementele estetice de viziune dominant realiste și deschiderile „proustianiste”, grefate pe esența clasică a discursului, în accepția formulată de critic în studiul *Sensul clasicismului*.

Axată pe tipologia personajelor feminine, elaborate de S.Damian în *G. Călinescu – romancier*, cercetarea masterandei propune argumente și ilustrări proprii. Distanțându-se de această tipologie-cadru, lucrarea avansează și dezvoltă și ideea relevanței estetice distincte în cazul personajelor de fundal, a celor aparținând grupului (social, artistic / profesional, conjugal), sau a celor plasate în prim – plan, ca „eroine”.

Mimesis și autenticitate în opera scriitorului Max Blecher – un postmodernist avant la lettre, disertație a masterandei Georgeta Isac (Dragomir) este structurată pe trei secțiuni relevante pentru originalitatea creației lui Max Blecher.

O primă secțiune (capitolele I și II) abordează specificul viziunii operei, evidențiindu-l în raport cu modernitatea și cu substratul clasic al acesteia (*Modernul raportat la clasic*), cu orientările contemporane scriitorului (*Apropierea de suprarealism*) și, mai ales, cu impactul asupra literaturii ulterioare (*Postmodernism avant la lettre*).

Notele definitorii ale practicii de creație a scriitorului, cu aspectele lor teoretice controversate, sunt abordate în subcapitolele care fac obiectul celei de-a doua secțiuni a lucrării (*Raportarea la realitate; Percepția corpului, a obiectelor spațiului și a timpului*).

Plasând opera *Între narativ și descriptiv*, capitolul omonim invită la reflecția teoretică asupra interferențelor dintre epic și liric descriptiv, a relației de substanță dintre ele și a reformulării viziunii tradiționale asupra genurilor și speciilor literare.

Incitantă în lucrare este și utilizarea informației biografice în ultima secvență a studiului, nu atât ca modalitate de motivare a dimensiunii estetice, ci ca resort al analizei de text.

Cele trei lucrări selectate dintre disertațiile susținute în cadrul programului masteral *Modernitatea în literatura europeană*, coordonat de prof. univ. dr. Andreea Lupu, se remarcă prin opțiunea pentru orientări actuale de investigare a textului literar și prin siguranța recursului la perspectiva comparatistă.

Astfel, în lucrarea *Labirintul și Biblioteca. Simboluri fundamentale* (coordonată de prof. univ. dr. Rodica Locusteanu), masteranda Andrada – Cristina Dumitrescu realizează o rafinată interpretare a simbolisticii labirintului și a bibliotecii, cu observații pertinente, de finețe, asupra relației dintre simboluri și a modului de

structurarea a unor texte contemporane, din literatura universală, axate pe acestea (*Numele trandafirului* de U. Eco; *Contele de Monte-Cristo* și *Dacă într-o noapte un călător* de Italo Calvino și *Biblioteca Babel* de Jorge Luis Borges).

Pornind de la viziunea postmodernă asupra textului, masteranda Andrada-Cristina Dumitrescu identifică în lucrare o anumită tipologie a ipostazierilor labirintului (de tip „rizom”, „închisoare” – în *Contele de Monte-Cristo*; și de tip deschis în absolute, „infini”, în operele lui Eco și Borges).

Ilustrată prin comentariul de text, structurarea acestor simboluri prilejuiește autoarei interesante observații asupra semnificațiilor și funcționalității metaforei - simbol în textul postmodern. Generalizabile și aplicabile și în comentariul altor texte, concluziile teoretice ale masterandei sunt ilustrate / argumentate și prin generoasele analogii între imaginea literară și cea cinematografică. Semnificative în acest sens sunt trimiterile la filmul lui Guillermo del Toro (*Labirintul lui Pan*) și la cel al lui François Truffaut *Fahrenheit 451*, ecranizare a romanului omonim al lui Ray Bradbury).

Fertilă în planul ideilor, relația dintre discursul cinematografic și cel literar face obiectul lucrării masterandei Mary-Jane Rădulescu. Din rațiuni legate de inerențele limitări ale spațiului editorial, autoarea a selectat 31 de pagini din teză, considerate semnificative pentru demersul său științific.

Intitulat *Codul lui Da Vinci - de la roman la film prin prisma scenariului*, textul reprezintă o demonstrație argumentată și la obiect, convingător articulată și coerent dezvoltată a dialogului dintre arte, a forței de sugestie simbolică a imaginii literare, a limitelor și atuurilor vizualului față de scriptural.

Lucrarea are ca punct de plecare ideea unei „strategii” a textului de acțiune, care, în opinia autoarei, depășește însă limitele policier-ului clasic.

Masteranda demonstrează convingător că, prin deschiderile erudite ale discursului spre interpretarea biblicului și a contextului istoric, textura intrigii polițiste iese din tiparele consacrate ale speciei, răspunzând orizontului de așteptare al unor categorii mai ample și mai variate de cititori.

Întreaga lucrare se dezvoltă ca o argumentare a acestor considerații, urmărind caracterul cinematografic, ca rezultată a unor factori complecși. Demersul tinerei cercetătoare este incitant tocmai prin evidențierea elementelor care conferă discursului românesc caracterul cinematografic specific, de altfel, punct de plecare al ecranizării. Astfel, structurarea intrigilor, ca sistem de relații complexe în roman, constituie și pentru scenariul cinematografic substratul acțiunii, ramificată prin opoziții și complementarități / complicități multiple. Adecvarea dimensiunii lingvistice a replicii la contextual epic, prin inserturile, pe fondul de discurs în engleză a elementelor de franceză, latină, spaniolă conferă scenariului, ca și textului românesc, autenticitate.

Autoarea conchide, și demonstrează argumentat pe ambele tipuri de discurs, că de fapt „duelul personajelor” și jocul „măștilor” orientat spre finala de - mascare simbolică este principala (re)sursă a unei tensiuni specifice, de ordin spiritual, total distinctă de emoția provocată de acțiunea efectivă din policier-ul clasic.

Modele sintetice cu o evidentă valoare conclusivă sunt pe parcursul întregii demonstrații analitice și reprezentările grafice originale, care clarifică textul disertației, ilustrând componentele, relațiile și mecanismul de funcționare a resorturilor vizual-cinematografice în discursul estetic.

Consistentă nu numai prin proporții, ci mai ales prin ideile avansate și prin luările de poziție, lucrarea masterandului Tiberiu Viorel Turianu, *Modernitatea fantasticului la Dino Buzzati* este exemplară prin demersul propriu, de desprindere critică față de bibliografia consacrată a problemei și de interpretare a datelor rezultate din propria analiză de text.

Punctul de plecare al disertației îl reprezintă o matură trecere în revistă a substratului teoretic al temei. Astfel, autorul pune în discuție, pe baza unei solide documentații „la zi”, probleme delicate, cum sunt: *Conceptul de fantastic* (Cap III.1) și relația specifică dintre expresiile acestei categorii estetice în spațiul spiritual peninsular în raport cu cel nordic occidental (Cap. IV. *Fantasticul în literatura italiană*) sau legate de esența și polimorfismul modernității (Cap.I. *Ideea de modernitate*; Cap.II. *Evoluția modernității. De la modernitate la postmodernitate*).

În contextul generos al acestei duble dimensiuni, postmodernitatea și fantasticul (italian), Tiberiu Viorel Turianu plasează opera buzzatiană, pe care o supune unei analize aplicate (Cap.V. *Dino Buzzati și fantastical modern*).

Concentrând contribuția personală a autorului, această secțiune a lucrării demonstrează argumentat ideea că în opera buzzatiană „fractura” de realitate ca (re)sursă a fantasticului este expresia inedită a unei irumperi de irațional, inexplicabil, de teroare a surprizei totale în plin spațiu contingent, al raționalității efective.

Prin recursul la o serie întregă de exemple din epica buzzatiană, masterandul pune în lumină mecanismul profund modern de alunecare în fantastic, prin creare a atmosferei, a reacției psihologice, prin sugestia ieșirii din sfera explicabilului, a normalității și firescului. Substratul estetic al acestei ieșiri din real ca bază a structurării fantasticului este descoperit de masterand și justificat printr-o seducătoare demonstrație tocmai în contrastul dintre opțiunile tematice / motivice proprii fantasticului și consacrate de experiența literară anterioară din peninsulă și o maximă sobrietate a discursului, care rămâne cantonat într-o permanentă concizie proprie arsenalului (post)modern.

Cu o maturitate ce reflectă atât solida bază teoretică, dar și profunzimea lecturii interpretative, autorul problematizează de fapt relația dintre real(ism) și fantastic / psihologic, demonstrând convingător că povestirile buzzatiene sunt doar ipostazierea unui răspuns - estetic magistral – la eterna problemă a limitelor (dintre real și fantastic, dintre consacrat și modern, dintre bogăția de sugestii și sobrietatea / opulența retoricii discursului)...

În concluzie, volumul nostru reprezintă, pentru masteranzii din promoția 2012, corolarul unei activități de cercetare susținute și, poate, și o garanție a posibilității dezvoltării apetenței și abilității de cercetare ulterioară.

Pentru studenții de la ciclul academic de licență, această culegere constituie un îndemn / o încurajare, dar și o provocare de a-și completa studiile și, eventual un pariu de a depăși la finalul lor rezultatele cercetării colegilor, absolvenți ai masteratului din 2012.